

Mihaela Simina este absolventă a Facultății de Istorie, Universitatea din București, atât a ciclului de licență cât și a programului de master cu specializarea Relații Internaționale și co-autoare, alături de Adrian Cioroianu, a volumelor Maria a României. Regina care a iubit viața și patria (2015), și Mihai I al României. Un rege cu onoare, loialitate și credință (2016), ambele apărute la editura Curtea Veche Publishing, făcând parte din colecția Regii și Reginele noastre.

În perioada august 2016 - aprilie 2017 a realizat rubrica Accent pe istorie® la postul Radio France Internationale România, iar în prezent este autor al rubricii Accent pe istorie® în săptămânalul Dilema Veche și colaborator al revistei Historia. Este, de asemenea, editor al albumului „Regina Maria. Flori de portocal”, Libris Editorial, Brașov, 2018.

Mihaela Simina

Accent pe istorie

volumul I

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a

României

SIMINA, MIHAELA

Accent pe istorie / Mihaela Simina. -

Târgoviște : Cetatea de Scaun, 2018-

3 vol.

ISBN 978-606-537-413-3

Vol. 1. - Conține bibliografie. - ISBN 978-606-537-412-6

94

Toate drepturile de reproducere, integral sau parțial, prin orice mijloace, inclusiv stocarea neautorizată în sisteme de căutare sunt rezervate. Reproducerea se poate face doar cu acordul scris al editurii, cu excepția unor scurte pasaje care pot constitui obiectul recenziilor și prezentărilor.

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	9
INTRODUCERE	11

Accente din ROMÂNIA13

FANARIOȚII ÎN PRINCIPATELE ROMÂNE: <i>PARLEZ-VOUS FRANÇAIS?</i>	15
MICA UNIRE - CONTEXT EXTERN ȘI ABILITATE POLITICĂ INTERNĂ	17
CEL MAI LUNG POD DIN EUROPA CONTINENTALĂ ȘI AL TREILEA POD DIN LUME ÎN ROMÂNIA.....	19
CONFERINȚA DE PACE DE LA PARIS ȘI RECUNOAȘTEREA INTERNAȚIONALĂ A ROMÂNIEI MARI	21
ÎNCORONAREA REGELUI FERDINAND ȘI A REGINEI MARIA	24
DIN ISTORIA ALEGERILOR PARLAMENTARE ÎN ROMÂNIA.....	27
PROMISIUNE DE CAMPANIE ELECTORALĂ ÎN 1927: PLOAIA	29
LECȚII DE VIAȚĂ ȘI DE ZBOR. REGELE MIHAI I.....	31
ROMÂNIA ÎN NATO.....	33

Accente pe ÎNȚELEGERI și CONFLICTE35

BĂȚĂLIA DE LA VERDUN: <i>ILS NE PASSERONT PAS!</i>	37
--	----

TARUL NICOLAE AL II-LEA - ULTIMUL ÎMPĂRAT AL RUSIEI.....	40
ARMISTIȚIUL DE LA SFÂRȘITUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL - DE TREI ORI 11 ȘI O IRONIE.....	43
HITLER ȘI REÎNARMAREA -LIMITA PUTERII TRATATELOR INTERNAȚIONALE	47
ACORDUL DE LA MÜNCHEN: AI AVUT DE ALES ÎNTRE RĂZBOI ȘI LIPSĂ DE ONOARE. AI ALES LIPSA DE ONOARE ȘI VEI AVEA RĂZBOI.....	50
IARNA (SE) SCHIMBĂ ISTORIA: BĂTĂLIA MOSCOVEI 1941-1942	53
MUSSOLINI: EȘTI CONCEDAT!	56
RUSIA, NATO ȘI O IDEE NECONVENȚIONALĂ	58

Accente din RĂZBOIUL RECE.....61

CÂND ISTORIA ERA SĂ NU MAI CONTINUE: CRIZA RACHETELOR DIN CUBA	63
DOAMNA DE FIER A VENIT DIN UNIUNEA SOVIETICĂ...66	
CUM S-AU ALINIAT PLANETELE LA ÎNCEPUTUL EREI SPAȚIALE	69
INVAZIA SOVIETICĂ DIN UNGARIA ȘI ELVIS PRESLEY.....	72
NICHITA HRUȘCIOV LA DISNEYLAND: ACCES NEPERMIS.....	75
REGATUL UNIT ȘI ARGENTINA. INSULELE FALKLAND SAU INSULELE MALVINE	78
DE CATIFEA - REVOLUȚIA DIN CEHOSLOVACIA.....	80
CELE MAI FRUMOASE OUĂ DE PAȘTE DIN ISTORIE: OUĂLE FABERGÉ	85
CURSA CU OUĂ DE PAȘTE DE LA CASA ALBĂ.....	88

LUMINILE DIN BRADUL DE CRĂCIUN	90
MESAJUL REGAL DE CRĂCIUN DIN REGATUL UNIT - O TRADIȚIE DIN 1932	92

Accente de la CASA ALBĂ.....95

BRITANICII DAU FOC CASEI ALBE.....	97
CASA ALBĂ – ACEIAȘI PEREȚI DE DOUĂ SECOLE.....	99
PREȘEDINȚII AMERICANI ȘI PRESA.....	102
CE AR FI FĂCUT DONALD TRUMP DACĂ ERA PREȘEDINTE ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI MEXICANO-AMERICAN	105
ÎN CULISE CU JOHN F. KENNEDY ȘI RICHARD NIXON.....	108
JACKIE KENNEDY, DE LA EMMY LA OSCAR	111
MADELEINE ALBRIGHT - ÎN PIEPT CU DIPLOMAȚIA	114

Accente pe RESURSE.....117

FABRICAT ÎN ROMA ANTICĂ.....	119
OLANDA ȘI MANIA LALELELOR	125
PRIMELE CUVINTE DIN ISTORIE TRANSMISE LA TELEFON	128
TANCUL - UN SECOL ȘI UN INEL.....	131
ȘI BISCUȚII CU FULGI DE CIOCOLATĂ AU O ISTORIE. DIN 1938	133
MAI PUȚIN DE 100 GRAME DE CAFEA PE SĂPTĂMÂNĂ	136
MIZA RESURSELOR ÎN ISTORIE: CRIZA PETROLULUI DIN 1973	138

Accente ARTISTICE și nu numai.....141

DE LA THOMAS JEFFERSON, CU DRAGOSTE.....	143
--	-----

FEODOR DOSTOIEVSKI - PEDEAPSĂ	
FĂRĂ CRIMĂ	146
TEDDY ROOSEVELT ȘI TEDDY BEAR.....	149
TRISTAN TZARA - TRIST ÎN ȚARĂ SAU CUM ISTORIA	
NAȘTE (ȘI) ARTĂ.....	152
OSCAR - O STATUETĂ DIN 1929.....	155
ROCHIA DE MIREASĂ ATERIZATĂ DIN AL DOILEA	
RĂZBOI MONDIAL.....	157
OMULEȚUL LUI GOPO – DE LA CANNES LA TEATRUL	
NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI.....	159
CHARLIE CHAPLIN - SCENE DE FILME	
ȘI DUPĂ MOARTE.....	162
Un ACCENT de încheiere.....	165
CIREȘUL JAPONEZ - O TRADIȚIE DE SECOLE	167
ÎNCHEIERE	171
BIBLIOGRAFIE	173
LISTA ILUSTRAȚIILOR.....	177

Prefață

Istoria luată în doze mici

În epoca în care se comunică prin tweet, este o provocare să atragi publicul către istorie. Poveștile omenirii te duc cu gândul la tomuri grele și înfricoșătoare pentru citirea cărora nimeni nu mai are nici timp, nici voință să scuture praful gros al coperteilor.

Dar nu este întotdeauna atât de greu. Cartea de față, „Accent pe istorie”, strânge „pastile” radio în care istoria a fost difuzată pe unde în doze mici. Radio-ul are constrângerile sale. Mihaela Simina a realizat acest serial, „Accent pe istorie”, știind prea bine că ascultătorul de radio își pierde repede atenția. În universul radio, nu este loc pentru vorbe goale, oamenii reacționează imediat și cuvintele, dacă sunt fără miez, intră pe o ureche și ies pe alta. Regula este să fii concis și să ai conținut.

Bineînțeles, în radio întâi scrii, apoi citești la microfon, dar nu după regulile scrisului, unde te poți întinde cât vrei, ci după regulile ascultatului, unde luatul pe arătura cuvintelor și ideilor se plătește prin lipsă de atenție, deci de audiență.

Ceea ce nu e cazul pentru „Accent pe Istorie”. Am ascultat serialul la radio și am fost plăcut surprins să constat că și în varianta tipărită rămâne la fel de proaspăt și de incitant. Secretul stă în cantitatea concentrată de informație și în

Fanarioții în Principatele Române: *Parlez-vous français?*

Epoca fanariotă (1711/1716-1821) nu a reprezentat pentru Moldova și pentru Țara Românească o perioadă simplă, dar în același timp a marcat un timp al reformelor. Pe plan cultural, de exemplu, domnii fanarioți au facilitat deschiderea spre civilizația occidentală, în special spre cea franceză.

În anul 1711, respectiv 1716, în Moldova și în Țara Românească a fost introdus regimul fanariot, prin care otomanii, în contextul instaurării stăpânirii habsburgice în Transilvania și a creșterii puterii Rusiei, urmăreau să-și consolideze controlul asupra celor două principate.

Fanarioții erau membri ai unor familii aristocratice grecești, care locuiau în cartierul Fanar, principalul cartier al grecilor din Constantinopol (Istanbul, astăzi).

Înainte de a fi domni în Principatele Române - statut pe care îl obțineau de la Înalta Poartă cu sume considerabile -, fanarioții (greci sau români grecizați) îndepliniseră funcția de mari dragomani ai Porții. Responsabilitatea lor era să gestioneze relațiile Imperiului Otoman cu statele europene, prin urmare, erau obligați să cunoască și să vorbească mai multe limbi străine, îndeosebi franceza, prin intermediul căreia țineau legătură cu ambadorii țărilor occidentale de la Constantinopol.

Pe lângă efectele negative pe care le-au lăsat în istoria Principatelor, domnii fanarioți, odată ajunși

pe scaunele de domnie de la Iași sau București, au înlesnit, voit sau nu, pătrunderea curentului iluminist francez în spațiul românesc. Au adus cu ei secretari și funcționari francezi pentru a-i ajuta la administrarea Principatelor, dar și profesori francezi pentru a le educa copiii. Acest model a fost preluat și de boierii locali, care nu au întârziat să caute și ei să le asigure educația copiilor cu ajutorul unor dascăli din Vestul Europei, sau, în orice caz, cunoscători ai culturii occidentale. Interesul pentru cultura și civilizația franceză era din ce în ce mai sporit în rândul boierimii.

Drept urmare, în 1776, Alexandru Ipsilanti a luat o măsură îndrăzneată prin admiterea oficială a predării limbii franceze în școlile grecești din Principate. Într-o notă informativă a Consulatului Rusiei din Iași, din anul 1806, acesta scria astfel: *Dorința de a învăța limba franceza a devenit atât de generală și de mare în această țară, încât pare a degenera într-o epidemie.*

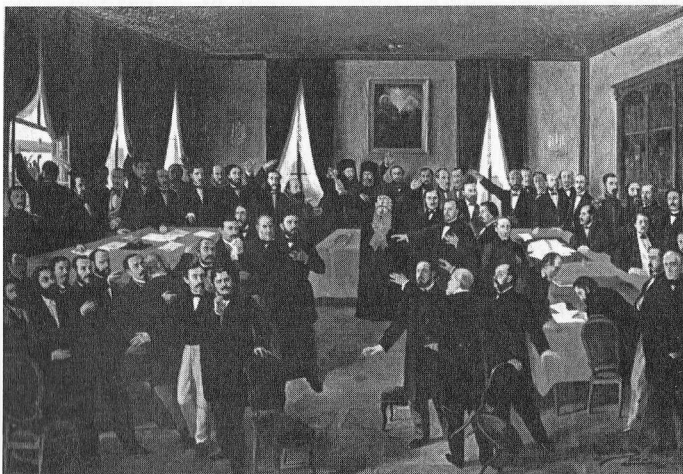
Bibliotecile domnilor fanarioți, de altfel, erau pline cu opere ale marilor scriitori francezi, în original sau în traduceri grecești. Referitor la acest aspect, istoricul literar Pompiliu Eliade menționează că: *Boierului de la sfârșitul domniilor fanariote îi place mult să citească, dar citește fără discernământ: tot ceea ce este francez, atât în materie de cărți, cât și în materie de modă, se bucură în ochii săi de un prestigiu inatacabil; tot ceea ce vine din Franța poartă în ochii marelui boier pecetea perfecțiunii.*

Mica Unire - context extern și abilitate politică internă

Contextul internațional politic și strategic modificat substanțial de Războiul Crimeei (1853-1856) a schimbat raportul de forțe în Europa, având în vedere înfrângerea Imperiului Rus de către coaliția franco-anglo-turco-piemonteză. Prin Tratatul de Pace de la Paris (1856), care stabilea termenii post-conflict, Moldova și Țara Românească au fost scoase de sub condominiul ruso-turc, au rămas sub suzeranitatea Imperiului Otoman și au fost puse sub regimul garanției colective a celor șapte mari puteri (Turcia, Franța, Anglia, Prusia, Austria, Rusia, Sardinia). Rolul Principatelor Române în echilibrul european devenise unul semnificativ. De altfel, Rusia a fost privată de accesul la gurile Dunării, prin trecerea Deltei și a Insulei Șerpilor la otomani și prin restituirea sudului Basarabiei către Moldova.

O altă prevedere a Tratatului de la Paris a stabilit ca organizarea și statutul Moldovei și ale Țării Românești să fie stabilite prin consultarea populației. În 1857 au fost alese două Divanuri ad-hoc care au cerut unirea celor două principate într-un singur stat numit România, condus de un prinț dintr-o dinastie europeană. Cererea a fost parțial îndeplinită, întrucât în cadrul Conferinței de la Paris din 1858 s-a hotărât ca Principatele să

rămână entități politice separate, fiecare cu domnul său și cu adunarea sa, sub denumirea de Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești. Curtea de Casație și o Comisie Centrală urmau să fie singurele instituții comune.

Theodor Aman - Imagini ale unui trecut glorios, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974

Proclamarea Unirii; Muzeul Național de Istorie a României

A urmat alegerea domnilor care urmau să conducă cele două entități politice. Convenția de la Paris nu conținea nicio clauză care să împiedice explicit ca aceeași persoană să fie aleasă pentru a conduce ambele principate. Astfel, conform principiului simplu *ceea ce legea nu interzice, legea permite*, în 5 ianuarie 1859 colonelul Alexandru Ioan Cuza a fost ales domn al Moldovei, iar apoi, în 24 ianuarie, domn al Țării Românești. Dubla alegere a lui Cuza a pus Europa în fața faptului împlinit al Micii Uniri și a consemnat prima pagina din istoria statului român modern.

Cel mai lung pod din Europa continentală și al treilea pod din lume în România

România a avut cel mai lung pod din Europa continentală și al treilea pod din lume. Cei drept, la sfârșitul secolului al XIX-lea...

Ziare precum *Times* și *Illustrazione Italia* scriau la acea vreme despre construcția podului menit să facă legătura între București și Constanța, numit inițial *Carol I* și cunoscut apoi ca *Podul Anghel Saligny*.

Statul român a organizat două concursuri internaționale de proiecte pentru realizarea construcției, dar nici unul dintre planurile prezentate nu a fost agreat de comisia de specialitate. Drept urmare, în decembrie 1887, guvernul român l-a ales oficial pe inginerul Anghel Saligny pentru a proiecta podul Fetești-Cernavodă. Acesta și-a format o echipă de ingineri, iar în 1890 au început lucrările de construcție, care au durat cinci ani, având un cost total de 35 de milioane de lei. Lucrarea finală avea 21 km și era formată din podurile peste Brațul Borcea și podul peste Dunăre.

Sculptorul francez Léon Pilet a realizat statuile a doi dorobanți, care au fost așezate la capătul dinspre Cernavodă a podului, în memoria eroilor din Războiul de Independență. O parte din prețul acestora a fost achitat de Ambasada Franței la București.

Podul de la Cernavoda.

La ceremonia de inaugurare din 14 septembrie, regele Carol I a bătut ultimul nit în pod, unul de argint, iar apoi, înainte de slujba religioasă, a fost inscripționat în zid documentul inaugural. A urmat proba de rezistență: un convoi de 15 locomotive care au trecut pe pod cu o viteză de 60 km/h, urmat de un tren care mergea cu 80 km/h. În acest timp, inginerul Anghel Saligny împreună cu membrii din echipă stăteau într-o șalupă sub pod.

În timpul celor două războaie mondiale, construcția de peste Dunăre a fost grav avariată, dar ulterior, în perioada 1963-1967, s-au făcut lucrări de consolidare. În 1987 a fost construit un nou pod alături de cel vechi. Cel din urmă a fost dezafectat și se regăsește înscris în Lista Monumentelor Istorice sub denumirea *Podul Carol I cu statuile Dorobanții*.

Conferința de Pace de la Paris și recunoașterea internațională a României Mari

În anul 1919, în ziua de 18 ianuarie începea Conferința de Pace de la Paris, întâlnirea în cadrul căreia urma să fie stabilit viitorul Europei de după Primul Război Mondial.

România, prin vocea reprezentanților săi, a fost prezentă în capitala franceză pentru a-și susține cauza și pentru a obține consacrarea internațională și recunoașterea diplomatică a Marii Uniri, care deja avusese loc.

Delegația română la Conferința de Pace de la Paris a fost condusă de premierul român Ion I. C. Brătianu, care a sosit în capitala franceză încă din 13 ianuarie 1919 și care a avut de înfruntat încă de la început atitudinea neprietenoasă a Antantei. Aliații nu mai considerau valabil tratatul din 1916 prin care România s-a angajat în război în schimbul unor promisiuni teritoriale din cauza încheierii Păcii de la București din aprilie 1918. Oricum, pe lângă aceasta, *principiul de bază al conferinței* a fost cel al *ierarhiei de putere, statele fiind împărțite în două categorii, marile puteri, cu interese nelimitate și micile puteri, cu interese speciale* -după cum afirmă istoricul Florin Constantiniu, în lucrarea sa *O istorie sinceră a poporului român*. Este simplu de ghicit că Româ-

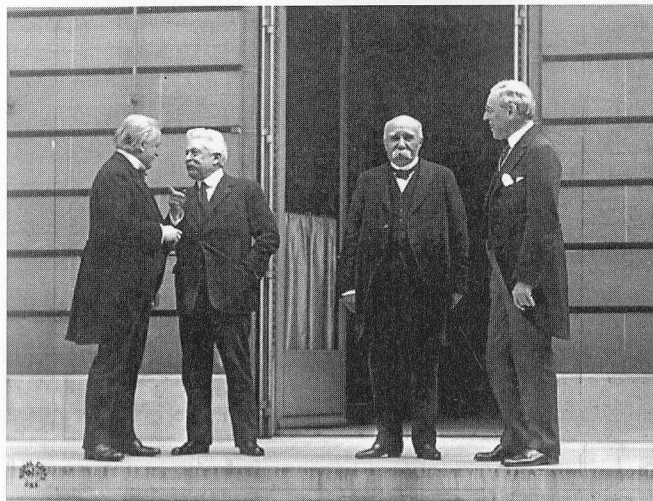
nia se afla în cea de-a doua categorie, ceea ce, în mod evident făcea poziția țării și mai anevoioasă.

Ion I. C. Brătianu însă a respins cu fermitate teza conform căreia România anulase ea însăși Convenția politică și militară din 1916 prin care i se promiteau Transilvania, Banatul și Bucovina în schimbul intrării în conflict de partea Aliatilor, atitudinea sa tranșantă determinându-i pe președintele american Woodrow Wilson și pe premierul britanic David Lloyd George să propună chiar eliminarea României de la Conferința de Pace în 9 iunie 1919.

Pe lângă această luptă în jurul statutului de beligerant, prim-ministrul României a avut de dus bătălii grele de negociere și în ceea ce privește recunoașterea unirii cu Basarabia și a trasării frontierei în Banat. Deși în Tratatul din 1916 României i se promisese întreg teritoriul Banatului (inclusiv cel sârbesc), marile puteri au considerat că și Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor merita o parte din acesta, având în vedere efortul depus în război. Parte pe care în cele din urmă a și primit-o.

Tratatul minorităților, care îl însoțea pe cel cu Austria l-a pus la încercare pe Brătianu cel mai mult. Documentul prevedea dreptul marilor puteri de a supraveghea situația minorităților naționale de pe teritoriul statelor succesoare, ori o asemenea clauză i se părea politicianului liberal o limitare a suveranității naționale, care, deci, era de neacceptat.

Neizbutind să-și convingă partenerii de negociere de validitatea argumentelor sale, Brătianu a părăsit conferința la începutul lunii iulie. Relațiile cu aceștia se degradaseră și pentru că premierul refuzase să retragă trupele armatei române de pe Tisa pe linia de demarcație trasată de Consiliul Inter-Aliat de Război.

„Cei patru mari” în timpul Conferinței de Pace de la Paris (de la stânga la dreapta, David Lloyd George, Vittorio Orlando, Georges Clemenceau și Woodrow Wilson)

Situația ajunsese în impas, iar în 12 septembrie Brătianu a demisionat din fruntea Guvernului. În 15 noiembrie 1919 noul guvern, condus Alexandru Vaida-Voevod, a primit un ultimatum prin care i se cerea ca în termen de opt zile să semneze tratatul cu Austria și pe cel al minorităților, altfel România va fi exclusă din Conferința de Pace. Cu unele mici reformulări, tratatele au fost semnate și în cele din urmă desăvârșirea unității naționale a României a căpătat recunoașterea internațională de care avea nevoie.

Încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria

Să lăsăm accentul să cadă pe unul dintre cele mai frumoase evenimente din istoria contemporană a României: încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria, care a avut loc în 15 octombrie 1922.

Deși se aflau la conducerea țării încă din 1914, Regele Ferdinand și Regina Maria au avut parte de o ceremonie oficială de încoronare abia în anul 1922, după ce războiul și toate socotelile de stat postbelice se încheiaseră.

Regele Ferdinand și Regina Maria

Încă de la sfârșitul conflictului mondial s-a înființat o *Comisie a Încoronării* din care făceau parte personalități precum marele muzician George Enescu sau celebrul inginer Anghel Saligny. Orașul ales pentru eveniment a fost Alba-Iulia,

unde se înfăptuise *Marea Unire* în 1918, iar pentru slujba religioasă a încoronării - și în memoria celor căzuți pe frontul *Marelui Război* - a fost construită cunoscuta Catedrală a Încoronării din Alba Iulia, numită și *Catedrala Reîntregirii*.

Principele Carol, Regele Ferdinand și Regina Maria a României

Regii au mers spre Alba Iulia cu trenul, iar în dimineața zilei de 15 octombrie au fost întâmpinați în gară de către prim-ministrul țării, Ionel Brătianu, și de către primarul orașului.

După propriile mărturisiri, Regina Maria s-a schimbat chiar în tren pentru marea ceremonie dar acest lucru nu a împiedicat-o deloc să arate impresionant atunci când a coborât, într-o rochie auriu-roșiatică, cu o mantie de catifea roșie pe umeri, căptușită cu albastru și argintiu, purtând pe cap un voal auriu strâns pe frunte cu o panglică de aur.